

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.	39	Fylke:	Nordland
Tilleggsspørsmålnr.		Herad:	Bindal
Emne:	Høgtidsmat og familiefester .	Bygdelag:	Vassbygda .
Oppskr. av:	Ingvald Wærstad	Gard:	
(adresse):	Lande .	G.nr.	Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

A. Fødselen . Hartvigine Furnes f. 1876.

Hun er født på Sømna . Så lenge hun kan minnes var det skikk med barselgraut . Skikken er i bruk enda .

2. Dei kom kvar for seg . H.F. "Då mor fekk Konrad kom dei med graut til henne . Då var eg 9 år . "

3. Nei .

4. 3-4 dagar .

5. Ikke noget bestemt .

6. Mest grøt . Her i Vassbygda var det mest fløtegrøt ,men på Sømna var det risengrynsgrøt .

7 Nei .

8 . H.F. "Det mest vanlege var perlefat (krusfat) . Dei la så ein tallerken over . Det blev ikke så stor porsjon at hele familien kunne spise som jeg husker fra Holla .

9. Barsengsgraut .

10. Vanligvis kona som gjekk .

11. Det var ikkje brukeleg at mannen fylgde med .

12. Det vart kaffi og kva dei eller kunne ha å traktere med . Spekulasi og kavring var vanlegast .

Det var ikke nogen forskjell om det var gutt eller pike.

- 13. Jeg har ikke hørt nogen navn på de.
- 14. Ukjent .
- 15. Nei ,det var uanset .
- 16. For omkring 30 år siden . Det blev aa bløtkake og fyrstekake o.l.
- 17. Nei .
- 18. Det er vistnok vanlig med barsengsmat ,men nogen gaver til den nyfødte er ikke brukelig .
- 19. Ja. Fadderne var selvskrevne ,men ellers kan vel en del av familien bli med .
- 20. Barsøl .
- 21 Nei .
- 22. Ikke sendinger men faddeergave .
- 23 Vistnok uforandret .
- B. 24. Fødselsdagsfeiringen var ikke brukelig før .
- 25. Nu er det vistnok mer vanlig med å holde fødselsdagen for barna . Bland voksne er det vel litt forskjellig . Jeg har ikke holdt fødselsdagslag siden jeg blev gift . Selv 50årsdagen gikk jeg forbi i stilhet . Nogen dager etter var det riktignok noen koner som ringte og spurte om jeg var hjemme . De hadde tenkt å besøke mig . De kom da med bløtkaker . Barna gav mig en gave på fødselsdagen .
- 26. Her er det bare de som blir beåt som går i fødselsdagsgilde . I Velfjord ,Sønna og Brønnøy og sansynligvis ute i Bindal møter ubeatne gjester opp . Jeg har således møtt opp ubeat hos kolegaer i Velfjord noen ganger . Jeg har ellers ikke noget til overs for skikken .
- 27. Det er vel skikk at buatne gjester går gaver , men de som kommer ubeat har jo også gaver med sig.
- 28. Det er mindre kjent ,men jeg regner med at det var nu først og fremst lefse og gomme m.m.

2/

3.

29. Idag er det bløtkake og sjokolade . Enkelte har vel også lys på kaka . Ellers er det jo svært til oppdekning idag . Det er ofte smørbrød og kaffi også .

C. Konfirmasjonen .

30. I eldre tid var det ikke nogen selskap . Nu er det ekstra forhold her forresten . Konfirmasjon er på Vassås for innre Bindal . Barna måtte da reise ut til Vassås åg være under hele konfirmasjonsskolen . Til konfirmasjonsdagen reiste så foreldrene utover og var da der til barna var ferdige . Nu er det mest vanlig at barna reiser til Velfjord herfra . De må jo bo borte under konfirmasjonsskolen da også , men de har da landeveien og idag bussforbindelse . I den senere tid har de vist begynt med konfirmasjonsselskaper . Jeg blev konfirmert på Sømna . Det var konfirmasjonsselskap . Jeg husker at "keiserlosen" Nordhus var med . Det var en svær og kraftig kar . Om ham fortelles det at keires Vilhelm kom opp på brua og ville ta kommandoen fra . De kom inn Stoksund med Hoensolleren . Det så da ut for keiseren som losen tenkte å sette båten bent i fjellveggen . Han kom opp på brua og begynte å kommandere ,men Nordhus varskodde ham bare med "Her er det jeg som kommanderer . "

31. Det er altså først i senere år blitt brukelig her . På Sømna og i Velfjord er det vel litt lenger siden det blev vanlig .

32. Det er først og fremst familien . Læreren er som regel borte her på den tiden .

33. Sendinger er vel ikke vanlige .

34. Det er vel helst de som er budne som gir gaver

35. Nu er jo først og fremst lefse festkost her .

Så baker man bløtkaker selv . Ute på Sømna hvor

4.

de har bakeren nær ved bestiller de gjerne kringler og andre kaker hos bakeren .

D. Bryllup . M.O. fortel at det av og til var festarøl . På Saus var det festarøl for Johan Rørvig . Tomas Fredriksen på Skog og Ole Iversen på Saus vart godt pussa. Det helst på og bera i hop med dei ute på garden . Johan Kristiansen skulle skille dei .

"Ke better deivel kan de ikkje vera folk" seier han . Tomas tek likevel og hivar Ole bortover marka på nasen . Tina kjerringa hans står i glaset og ser på . Ho ropar då over seg og går og vekker faren hans Johan som hadde lagt seg . Han var over 70 år . Han kjem då på troppa og ropar : "Ka dokk held på med ? Og du og Johan som skulle ha litt vett ." "Då svara Tomas : " Vi sku it ha like mye vett som du og son din ? "

"Nei dertil er dere ikkje gamle nok " svara gammeln .

57. Her er ikke ofte forlovelsesgilde . På Sømna har jeg vært i forlovelsesgilde for ca. 20 år siden .

58. I bryllupet etter ovennevnte festarøl var det tre dagers bryllup .

1. dagen . Om kvelden då dei kom frå kirken var det steik . Middag andre dagen var det brusagraut . Det var helst risengryngsgraut hvis det var stort bryllup . I sommer var jeg i bryllup i Hølonda i Melhus . Der hadde vi fløtegrøt andre dagen .

Til middagen var det opptog . Serveringsdamene gikk foran med grøtfatene . Så var det musikker som gikk fremst og spilte trekkspill . Etter serveringsdamene kom brudeparet og så kom jeg og en mann til med en av kokkene på gullstol . Deretter de andre bryllupsgjestene . Vi gikk så en runde på gårdstunet og så opp trappa og inn i stua . Det var et slit for

oss som bar kokka ,for hun var ikke nettop nogen lett-
veker .

Hartvigine Turnes sier at det var vanlegvis 4 mål i
slike bryllup. Morgen, middag ,nen og kveldsmat .

39. Var vistnok ikke vanlige i bryllup.

40. Ukjent .

41. Ukjent .

42. M.O. mener det het "Forkunmat."

43. ukjent.

44. Nei.

45. Nei .

46. Kokker .

47. Det blir ofte som et lite gjestebud dager etter ,men
det er ikke alle gjestene som er med da. Flerdagers

bryllupene sluttet vel før århundreskifte kan jeg tenke
mig .

48. Her holder de ofte bryllup på ungdomshus om det er
mye folk . På Sømna forekommer det at de har bryllup på
hotell i Brønnøysund ,men det hører til sjeldenheterne .

49. Ikke så svært vanlig : Undertegnede reiste likevel til
Trondheim og blev gift i domkirken .

50. Slektninger gir av og til gaver .

51. Jeg tror ikke det er vanlig med nogen fest . Sølvbryllup
holder enkelte .

E. Gravøl .

52. Først og fremst de nærmeste slektninger og så grannene .
Det er som regel en som går rundt og ber .

53. Det vanlegeer en dag . Slekt og familie som bor lenger
vekk kommer kvelden før begravelsen .

54. Her har vistnok i lang tid vært vanlig med middagsmat i
begravelsene . Det er kaffe og kaker når mann kommer om

formiddagen . Så blir det smørbrød og kaffe en stund før man

farer på kirkegården . Når man så kommer fra kirkegården blir det middagsmat . Det blir da dekt så store bord en får plass til . Så kan det da bli flere bordganger . Så er det da kaffi og kaker til slutt . Ofte også kveldsmat . Nu hender det ofte at det bare er smørbrød og kaker og ikke middag . I Sømna er det vanlig med middagsmat . Men på Trønes i Brønnøy har det i lang tid vært vanlig å sløyfe middagsmat .

55. Har ikke hørt om det .

56. Jeg kjenner ikke noget serlig navn . Det er bare begravellesmiddag . Ja på Sømna var det vanlig med risengrynsgraut i den første tiden etter jeg kom dit . (1916). Det var ofte å høre slike uttrykk som : "Ja, da får vi oss en graut", når man tok fatt på ting som kunne spøke for livet .

57. På ungdomshus .

58. Gjestene har som regel sendinger med sig når de kommer .

Det er melk gommei og ost og kaker som er vanlig sendingsmat .

59. Nei.

61. Nei .

62. Det var puns . Avskjedskål .

65. Nevnt ovenfor .

66. nei .

67. Nei .

68. Ikkje brukelig .

69. Det blev etterat Brønnøysunås Avis kom .

17.mai . Nei.

71. Som regel fest . Flere år nu .

72. Fest i år .

73. Nei.

Disse dagene er vel egentlig blitt kjent gjennom avisene.

17.mai begynte de å feire i Velfjord i 1880 åra . Det var skytterlaget som begynte sier M.D.

Lande 16. des 1943

J. Wærstedt

8515